

Notulen van het verhandelde in de algemene vergadering van Aandeelhouders van Koninklijke DSM N.V., gevestigd te Heerlen, gehouden op woensdag 9 mei 2018 om 14:00 uur in het hoofdkantoor van de vennootschap, Het Overloon 1 te Heerlen.

Voorzitter: R.J. Routs, voorzitter van de Raad van Commissarissen.

Secretaris: L.I. van den Broek, secretaris van de vennootschap.

1. Opening

De voorzitter heet alle aanwezigen van harte welkom. De voorzitter meldt dat de voltallige Raad van Commissarissen, met uitzondering van mevrouw Haynes, en de voltallige Raad van Bestuur aanwezig zijn.

De voorzitter stelt vast dat de agenda met toelichting en de overige bescheiden op 27 maart 2018 aan de aandeelhouders beschikbaar zijn gesteld, onder andere door publicatie op de website van DSM, dat de registratiedatum 11 april 2018 was, en dat de vergadering bevoegd is om rechtsgeldige besluiten te nemen.

De voorzitter vermeldt dat de heer Weusten en de heer Smeets, beiden van KPMG als externe accountant van DSM, aanwezig zijn om eventuele vragen over de accountantsverklaring betreffende de jaarrekening 2017 te beantwoorden. Dit is in lijn met de Nederlandse Corporate Governance Code. De heer Weusten zal een korte toelichting geven onder agendapunt 5.

De voorzitter deelt voorts mede dat de mogelijkheid bestond om notaris mr. J.J.C.A. Leemrijse als onafhankelijke derde voor de vergadering een volmacht en steminstructie te geven. Zij is ook aanwezig om erop toe te zien dat de vergadering verloopt met inachtneming van de wettelijke en statutaire voorschriften. Als de voorzitter later in de vergadering de gegevens ontvangt van de opkomst, deelt hij op verzoek van de notaris mede dat 1.256 aandeelhouders aanwezig ofwel vertegenwoordigd zijn. In totaal vertegenwoordigen zij een aandelenkapitaal van 144.315.361 aandelen, zijnde 65,96% van het stemgerechtigde kapitaal. De notaris heeft voor de diverse besluiten volmachten en steminstructies ontvangen voor in totaal 125.801.957 aandelen ofwel 87,17% van het ter vergadering aanwezige kapitaal.

De voorzitter geeft aan dat dit de laatste algemene vergadering van de heer de Swaan als lid van de Raad van Commissarissen van DSM is en dat hij vandaag vervroegd moet vertrekken uit de vergadering. Hij bedankt de heer De Swaan voor zijn toewijding en kundige optreden binnen de Raad van Commissarissen, gedurende de afgelopen 12 jaar, waaronder als vicevoorzitter van de Raad van Commissarissen, als voorzitter van het Audit Committee en als lid van de Remuneratiecommissie.

De voorzitter behandelt voorts een aantal huishoudelijke punten.

De voorzitter vraagt daarna een moment stilte voor de heer Steven Gonsalves die tijdens zijn werkzaamheden als contractor voor DSM in Augusta door een tragisch ongeval om het leven is gekomen, en eveneens voor het overlijden van de heer Peter Elverding, de CEO van DSM gedurende de periode 1999-2007.

Na een korte stilte kondigt de voorzitter aan dat de agendapunten 2., 3. en 4. tegelijk zullen worden behandeld en dat daarna eventuele vragen zullen worden beantwoord.

2. Jaarverslag van de Raad van Bestuur over 2017

De voorzitter geeft het woord aan de heer Sijbesma voor een toelichting op het Jaarverslag van de Raad van Bestuur, maar niet voordat hij de heer Sijbesma en al het personeel van

DSM heeft gefeliciteerd met de resultaten van 2017 en de prijzen en erkenningen die DSM en haar leiders hebben ontvangen in 2017, in het bijzonder de tweede plaats van DSM op de Fortune's Change the World List en de plek van de heer Sijbesma op de Fortune lijst van The World's 50 Greatest Leaders.

De heer Sijbesma verwelkomt de aanwezigen. Hij laat zijn presentatie voorafgaan door een filmpje waarin DSM-medewerkster en finaliste van het Nederlandse TV-programma "Heel Holland Bakt", Francis Kuijk, het belang van een goed ontbijt uitlegt, alsmede welke voedingsingrediënten van DSM hierbij een rol spelen. De heer Sijbesma geeft vervolgens een presentatie over stand van zaken bij DSM en in het bijzonder de resultaten behaald in 2017. Deze [presentatie](#) is als download [op de webpagina](#) van de algemene vergadering te vinden.

De heer Sijbesma begint met een korte introductie van DSM. De heer Sijbesma vertelt dat DSM zich heeft ontwikkeld van een kolenmijnbedrijf, in een chemiebedrijf en nu in een *science-based* bedrijf dat staat voor Bright Science. De portfolio van DSM is dus sterk veranderd door de jaren heen. DSM bestaat tegenwoordig voor één derde uit Animal Nutrition (voedingsingrediënten voor diervoeding), voor één derde uit Human Nutrition (voedingsingrediënten voor menselijke voeding) en voor één derde uit Materials (speciale materialen). De heer Sijbesma blikt vervolgens in hoofdlijnen terug op 2017. De omzet is omhooggegaan met 9% naar EUR 8,6 miljard, de brutowinst (EBITDA) met 15% naar EUR 1,4 miljard, en het rendement op geïnvesteerd vermogen (ROCE - *Return On Capital Employed*) met 190 basis punten naar 12,3%. De nettowinst (*Net Profit*), inclusief alle bijzondere inkomsten, is verdrievoudigd. Het totale rendement voor aandeelhouders (*Total Shareholders Return*) is afgelopen jaar, inclusief de voorgestelde verhoging van het dividend, met 43% gestegen. Van de omzet wordt 44% gegenereerd in de opkomende economieën. 21% van de omzet komt uit innovatie voort; nieuwe producten en oplossingen die zijn geïntroduceerd in de laatste vijf jaar. De medewerkersbetrokkenheid is duidelijk gestegen. DSM heeft haar duurzaamheidsdoelstellingen in lijn gebracht met de duurzame ontwikkeldoelen van de Verenigde Naties (*UN Sustainable Development Goals* (SDGs)) en heeft, conform plan, op haar de doelstellingen voor 2017 geleverd.

Terugkijkend op DSM's transformatie, vertelt de heer Sijbesma dat in de jaren 2010-2015 veel bedrijfsonderdelen zijn afgestoten. DSM heeft haar Agro-, Melamine- en Elastomeren-activiteiten verkocht, terwijl de Pharma- en Bulkchemicals activiteiten in joint ventures zijn ondergebracht. In dezelfde periode zijn een groot aantal overnames gedaan, met name in Nutrition.

De jaren 2015-2018 was de periode om aan te tonen dat DSM hiermee een zeer aantrekkelijk portfolio heeft gecreëerd. Er is in deze periode sterk geconcentreerd op het verhogen van de organische groei, alsmede het verlagen van de kosten en het verhogen van de efficiency, met als uiteindelijk doel een sterke EBITDA- en ROCE-groei.

De groeistrategie van DSM sluit nauw aan bij wereldwijde trends die zich goed laten omschrijven door de SDGs. DSM levert op vijf van de zeventien SDGs, in het bijzonder die ten aanzien van klimaat en (onder)voeding, een belangrijke bijdrage. De heer Sijbesma benadrukt dat DSM naast financiële doelstellingen ook strategische duurzaamheidsdoelstellingen heeft. Hierbij kijkt DSM naar zaken als het produceren van duurzamere producten (door DSM *Brighter Living Solutions* genoemd, zijnde de zogenaamde Eco+/ People+ producten) en het duurzamer maken van haar eigen activiteiten, onder andere door het reduceren van de uitstoot van broeikasgassen,

reduceren van energiegebruik, gebruik van duurzame energie, verhoging van de werknemers betrokkenheid en het verhogen van de veiligheid.

De heer Sijbesma vervolgt met het tweede deel van zijn presentatie (*2017 Highlights - Delivering higher value for all Stakeholders*), om te beginnen met de financiële resultaten (de winst dimensie). Hij legt uit dat de omzet in 2017 met 9% organisch is gegroeid, wat sneller is dan de groei van de markten waarin DSM opereert. Dit geldt voor alle 3 de activiteiten: Animal Nutrition, Human Nutrition en Materials. Hierbij komt het grootste gedeelte uit volumegroei, wat betekent dat de omzetgroei niet alleen van prijsverhogingen komt. Er is een beperkt effect van koersschommelingen van vreemde valuta geweest.

De heer Sijbesma bespreekt achtereenvolgens de resultaten van Nutrition en Materials. In Nutrition heeft DSM onder andere geprofiteerd van het succes van de verbeterprogramma's gericht op het stimuleren van de organische groei, het verlagen van de kosten en het verbeteren van de efficiencies. Verder heeft DSM een aantal kleinere overnames gedaan en is DSM bezig met een aantal grote innovatieprogramma's. DSM is ook steeds meer rechtstreeks actief op de consumentenmarkt, bijvoorbeeld met haar consumenten merk Culturelle® (het wereldwijd grootste merk voor voedingssupplementen op basis van een probioticum).

In Materials zijn alle bedrijfsonderdelen, *DSM Engineering Plastics*, *DSM Resins & Functional Materials* en *DSM Dyneema*, sterk gegroeid en dat komt mede doordat DSM 'duurzaamheid' verkoopt aan haar klanten. DSM maakt het mogelijk dat klanten hun producten groener maken.

De heer Sijbesma gaat vervolgens in meer detail in op de omzet. De omzet is geografisch gebalanceerd over de wereld. 44% % van de omzet komt uit opkomende economieën, in lijn met de doelstelling. Voor innovatie geldt dat van de omzet 21% producten betreft die minder dan vijf jaar geleden zijn geïntroduceerd, wat ook in lijn met de doelstelling is. De heer Sijbesma bespreekt vervolgens de in 2015 ingezette kostenbesparing- en efficiency verbeteringsprogramma's waarvan DSM verwacht dat deze eind 2018 een EBITDA-bijdrage van in totaal rond EUR 275 miljoen zullen hebben opgeleverd.

De heer Sijbesma vertelt dat DSM in 2015 de intentie heeft uitgesproken om haar resterende participaties in de Pharma en Bulk Chemicals joint-ventures om strategische redenen te verkopen. Het betreft ChemicalInvest waarin DSM momenteel een belang heeft van 35%, en DSM Sinochem Pharmaceuticals waarin DSM een belang heeft van 50%. Het belang van 49% in Patheon is in 2017 verkocht voor EUR 2 miljard, waarvan in 2017 EUR 1,5 miljard is ontvangen.

De heer Sijbesma meldt dat het werkkapitaal iets is gedaald. DSM blijft aandacht besteden aan het werkkapitaal om te kijken of dit verder omlaag kan worden gebracht. Hij vervolgt dat de netto-schuld is gedaald tot ongeveer EUR 700 miljoen, ten gevolge van de verkoop van haar deelneming in Patheon. De heer Sijbesma laat zien dat de aangepaste nettowinst (*Adjusted Net Profit*) en de aangepaste netto winst per aandeel (EPS - *Adjusted Earnings Per Share*) met 36%, respectievelijk 35% zijn gestegen.

Hij concludeert dat de strategie voor 2016-2018, waarvoor in de periode 2010-2015 de basis is gelegd, zeer succesvol blijkt te zijn. DSM heeft eind 2017 grotendeels de targets reeds behaald die waren gepland voor eind 2018.

De heer Sijbesma gaat vervolgens in op de andere dimensies van waardecreatie, Planet en People, en laat een filmpje zien over *Africa Improved Foods*. DSM probeert de wereld een beetje mooier te maken en beter achter te laten, en tegelijkertijd geld te verdienen en goed te presteren.

Voorbeelden daarvan zijn een steeds grotere inkoop van groene elektriciteit en het continue verder terugdringen van emissies, hetgeen ook economisch van belang is. Hij vertelt dat hij samen met de Canadese milieuminister voorzitter is van het *Carbon Pricing Leadership Council* van de Wereldbank Groep dat zich wereldwijd inzet voor het tot stand brengen van een beprijzingssysteem op CO₂ (de zogenaamde *carbon pricing*), en dat hij in december 2017 op de klimaattop in Parijs als enige vertegenwoordiger uit het bedrijfsleven heeft mogen spreken over dat onderwerp. De heer Sijbesma verwacht dat op den duur de wereld zal gaan betalen voor CO₂-emissies en bedrijven die zich daarop hebben voorbereid zullen daar financieel van profiteren.

De heer Sijbesma geeft nog eens aan dat DSM het haar klanten mogelijk maakt om duurzamer te zijn doordat 62% van de producten van DSM, producten zijn die een duidelijk minder grote milieubelasting of een duidelijk voordeel voor de maatschappij hebben, zogenaamde *Brighter Living Solutions*.

DSM krijgt voor haar inspanningen op het gebied van duurzaamheid brede erkenning. De wereld krijgt te maken met de effecten van klimaatverandering, en bij wijze van voorbeeld vertelt hij over de regen in Bangladesh en de droogte in de Hoorn van Afrika. Hij zegt dat DSM een verantwoordelijkheid heeft te zorgen voor zichzelf maar ook voor de wereld om haar heen, en dat DSM dat probeert te doen met haar bedrijfsactiviteiten en producten.

De heer Sijbesma vervolgt met informatie over de waardecreatie dimensie 'People', waaronder veiligheid, medewerker betrokkenheid en diversiteit. DSM ziet het positieve effect van meer vrouwen in de top, en de heer Sijbesma benadrukt dat een betere mix de samenleving en DSM helpt sterker en gebalanceerder te worden.

De heer Sijbesma staat vervolgens stil bij het opereren van het Executive Committee van DSM. Het Executive Committee bestaat uit zeven mensen, en is geïnstalleerd om te zorgen voor snellere strategische afstemming en uitvoering door kortere lijnen naar en meer focus op de business, innovatie en personeel & organisatie. Hij vertelt verder over de herstructureringen die zijn doorgevoerd voor de ondersteunende diensten. Hij noemt tot slot dat er sterkere *leadership teams* zijn gevormd voor alle businesses met een duidelijke agenda van wat DSM belangrijk vindt, en met een duidelijk *leiderschapsmodel* waarop mensen intern worden beoordeeld.

De heer Sijbesma zegt dat DSM in verschillende projecten heeft laten zien dat People, Planet en Profit samen kunnen gaan. In totaal krijgen 30 miljoen mensen via het Wereldvoedselprogramma van de Verenigde Naties hulp met producten die van DSM komen. Hij vertelt voorts over de fabriek van Africa Improved Foods in Kigali, Rwanda, waarvan DSM één van de partners is. Deze fabriek verwerkt lokale producten voor de lokale bevolking om Afrika meer zelfvoorzienend te maken. De heer Sijbesma is van mening dat DSM op deze weg door moet gaan om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van Afrika, en uiteindelijk op de lange termijn ook aan de business van DSM.

De heer Sijbesma concludeert dat de neergezette strategie met de huidige portfolio van activiteiten niet alleen financieel werkt, maar ook op sociaal vlak ten aanzien van de maatschappij en qua impact op het milieu.

Hij verwijst naar een grafiek met de ontwikkeling van het dividend in de afgelopen 10 jaar dat met 85% is toegenomen. Hij wijst erop dat de koers van DSM sinds 2007 met 150% is gestegen. De heer Sijbesma verwijst ook naar een aantal externe erkenningen die DSM heeft gekregen voor haar verantwoord leiderschap: de tweede plaats op de Fortune's Change the World List en zijn plaats op de Fortune lijst van The World's 50 Greatest Leaders. De heer Sijbesma vervolgt zijn presentatie door vooruit te kijken naar de toekomst. Hij stelt dat innovatie belangrijk is voor DSM en vertelt over drie grote innovatieprojecten: het duurzame visvoerproject Green Ocean/ Veramaris, het Clean Cow-project (de ontwikkeling

van een veevoeringrediënt waarmee methaanuitstoot door koeien kan worden verminderd), en Niaga dat een voorbeeld van circulaire economie is (waarbij een technologie is ontwikkeld voor 100% recyclebare tapijten).

De heer Sijbesma verwijst nog naar de resultaten van DSM in het eerste kwartaal van 2018 die op 8 mei 2018 zijn gepubliceerd. Hij laat weten dat DSM de targets voor eind 2018 reeds eind 2017 heeft gehaald en dat daarom de strategie-update naar voren is gehaald naar 20 juni 2018.

Hij besluit met een woord van dank aan de aandeelhouders voor hun steun.

De voorzitter dankt de heer Sijbesma voor zijn presentatie en vervolgt met agendapunt 3.

3. Implementatie van de nieuwe Nederlandse Corporate Governance Code

De voorzitter verwijst naar de herziening van de Nederlandse Corporate Governance Code. DSM onderschrijft de principes van deugdelijk ondernemingsbestuur, zoals in de Nederlandse Corporate Governance Code uiteengezet is, en heeft de nieuwe Nederlandse Corporate Governance Code grondig bestudeerd met het doel alle best practice bepalingen te implementeren waar deze van toepassing zijn op de business van DSM. Hij laat weten dat als gevolg daarvan de reglementen van de Raad van Bestuur, de Raad van Commissarissen en haar commissies zijn bijgewerkt en tijdig geïmplementeerd, en dat er een voorstel tot aanpassing van de statuten is geformuleerd dat ter stemming wordt voorgelegd onder agendapunt 14.

4. Uitvoering bezoldigingsbeleid van de Raad van Bestuur in 2017

De voorzitter geeft het woord aan Mevrouw Van der Meer Mohr, voorzitter van de Remuneratiecommissie van de Raad van Commissarissen voor een korte toelichting op de uitvoering van het bezoldigingsbeleid voor de Raad van Bestuur over 2017.

Mevrouw Van der Meer Mohr vermeldt dat het basissalaris van de leden van de Raad van Bestuur per juli 2017 werd aangepast met 2,2% voor de voorzitter en 2,5% voor de andere twee leden. De korte-termijn variabele beloning over 2017 is vastgesteld. Ten aanzien van de lange-termijn variabele beloning is 50% van de in 2014 voorwaardelijk toegekende aandelen in 2017 ook definitief toegekend.

Tevens stelt mevrouw Van der Meer Mohr vast dat de Raad van Commissarissen tevreden is dat alle leden van de Raad van Bestuur op substantiële wijze investeren in DSM-aandelen, uit eigen middelen en door omzetting van een deel van de korte-termijn variabele beloning in aandelen die dan voor langere duur worden aangehouden. Op die wijze worden de lange-termijn belangen van de aandeelhouders en de leden van de Raad van Bestuur op elkaar afgestemd.

Mevrouw Van der Meer Mohr vermeldt voorts dat de pay-ratio tussen de top van de onderneming en de overige werknemers binnen de onderneming 20:1 voor de voorzitter van de Raad van Bestuur is en 16:1 voor de hele Raad van Bestuur als alleen wordt gekeken naar de Nederlandse werknemers. Wereldwijd is die verhouding respectievelijk 32:1 voor de voorzitter en 25:1 voor de gehele Raad van Bestuur.

Tot slot meldt mevrouw Van der Meer Mohr dat is gestart met een herziening van het remuneratiebeleid, zoals door de algemene vergadering is goedgekeurd in 2013 en dat, indien dat tot een voorstel tot wijziging leidt, dat in 2019 aan de algemene vergadering zal worden voorgelegd.

De voorzitter geeft de aandeelhouders de gelegenheid om vragen te stellen over de agendapunten 2., 3. en 4.

De heer Koster (Vereniging van Effectenbezitters) bedankt de heer Sijbesma voor de toelichting en de mooie cijfers. De heer Koster vraagt wat de stand van zaken is met betrekking tot de aangekondigde strategie-update van DSM, waarom die strategie-update niet nu wordt gegeven en waarom deze pas over een maand op 20 juni 2018 zal worden gegeven. Daarnaast stelt de heer Koster dat hij het translatie-effect van vreemde valuta naar euro's op de cijfers ter grootte van EUR 610 miljoen significant vindt, hij vraagt uitleg over deze tegenvaller en of DSM iets kan doen om de impact van valuta op de cijfers te verminderen. Tot slot merkt hij op dat het effect van prijszetting op de groei beperkt was. De heer Koster vraagt waarom prijsverhogingen lastig zijn te realiseren voor DSM.

De heer Sijbesma bedankt de heer Koster voor zijn vragen en gaat in op de eerste en de derde vraag. Hij geeft aan dat de initiële planning was om in november 2018 met een strategie-update te komen. Omdat DSM de targets van 2018 al eind 2017 haalde, is dat moment naar voren gehaald naar een tijdstip voor de zomer 2018. Voor het formuleren van een nieuwe strategie moet een aantal berekeningen gemaakt worden, betrekking hebbend op 250 locaties wereldwijd en met betrokkenheid van verschillende divisies en businessgroepen. Het formuleren van een nieuwe strategie doet de Raad van Bestuur daarnaast niet in afzondering maar samen met de Raad van Commissarissen, en dat heeft een bepaalde doorlooptijd. Op 20 juni 2018 wordt de nieuwe strategie aan aandeelhouders gepresenteerd en daarna komen er verschillende road shows waarin met aandeelhouders van gedachten gewisseld kan worden.

De heer Sijbesma verduidelijkt dat waar hij sprak over een beperkt prijs-effect, hij het met name had over de omzet waarbij DSM een organische groei had van 9% en een negatief effect op de omzet door valuta van 1%. Hij geeft aan dat hij er eigenlijk tevreden mee is dat het grootste gedeelte van de organische groei uit volume wordt gehaald. Als DSM niet in volume groeit, wint het geen marktaandeel, en DSM kan dan eventueel nog steeds organisch verder groeien door prijzen te verhogen. Hij legt uit dat het voor DSM niet eenvoudig is om simpelweg prijzen te verhogen omdat DSM in diverse competitieve markten werkzaam is. DSM groeit desondanks redelijk snel, sneller dan de markten waarin het opereert, en met een lichte prijsstijging.

Mevrouw Matchett antwoordt op de tweede vraag dat de EUR 610 miljoen aan valutaschommelingen de cumulatieve effecten van vele jaren betreft. Het houdt dus geen verband met enkel de inkomsten in 2017. Er zijn weinig bedrijven die een dergelijke positie proberen af te dekken. Zij geeft aan dat dat heel duur zou zijn en over het algemeen zou het ook niet efficiënt of succesvol zijn. Het effect van deze mutaties op de balans is EUR 840 miljoen op een totaal van bijna EUR 13 miljard. Mevrouw Matchett antwoordt derhalve dat het in verhouding dus niet zulke grote cijfers zijn. Voor zover de zorg van de heer Koster zag op het gebied van de inkomsten van vorig jaar en de vraag of die daaronder geleden hadden, meldt mevrouw Matchett dat de afdekking wel goed geweest is omdat de omzet maar met 1% is gedaald als gevolg van valuta en de EBITDA van DSM het heel goed heeft gedaan. Er zijn dus geen zorgen over de effectiviteit van het dekkingsbeleid.

De heer Van Esch (Robeco en mede namens Achmea Investment Management, APG, de Goudse, Menzis, NN Investment Partners en Triodos) spreekt zijn tevredenheid uit over het resultaat, het kostenbesparingsprogramma en de duurzaamheidsprestaties en moedigt DSM aan om in de strategie-update de huidige focus op verbeteringen van return on capital employed (ROCE) en een gedisciplineerd beleid ten aanzien van overnames te handhaven. De heer Van Esch vraagt om inzicht in enkele innovatieprojecten, waaronder Veramaris, Stevia en Clean Cow, en hij vraagt wat de winst- en omzetverwachtingen van deze

initiatieven zijn. Hij merkt daarnaast op dat DSM's werkkapitaal hoog is ten opzichte van de omzet. Is het mogelijk om dit te verbeteren en zo ja, hoe die verbetering bewerkstelligd kan worden. Tot slot vraagt hij naar de resultaten van DSM's werkzaamheden ten aanzien van de SDGs, en of DSM kan vertellen hoe en wanneer zij verwacht via comparatieve methodes de impact van DSM te kunnen rapporteren op de relevante SDGs?

De heer Sijbesma reageert dat hij de projecten Clean Cow, Veramaris en Niaga al noemde, en dat heer Van Esch daar Stevia nog aan heeft toegevoegd. Stevia is een suikervervanger. Hij meldt dat deze innovatieprojecten op termijn een substantiële bijdrage zullen kunnen gaan leveren aan de EBITDA van naar verwachting EUR 250 miljoen. Hij zegt dat DSM nog niet heeft aangegeven op welke termijn deze bijdrage wordt verwacht, maar dat hij hoopt op 20 juni 2018 specifiek te kunnen zijn.

Mevrouw Matchett antwoordt dat de werkkapitaal ratio's zich gedurende 2017 goed hebben ontwikkeld. Ze wijst erop dat de ambitie is om onder de 20% te zitten en dat DSM is geëindigd met een percentage van 17,3% en een gemiddelde van 18,4% gedurende 2017. Ze vermeldt daarbij dat het werkkapitaalpercentage verschilt per business. In Nutrition is het bijvoorbeeld wat hoger en daarop zal DSM zich dan in 2018 en de jaren daarna ook richten. De voorzitter vult nog aan dat het werkkapitaal ook regelmatig onderwerp van gesprek is in de Raad van Commissarissen.

De heer Sijbesma geeft weer dat DSM in het jaarverslag heeft aangegeven dat er vijf SDGs zijn waar DSM een grote bijdrage aan levert, waarbij DSM zo concreet mogelijk is over welke projecten welke bijdrage leveren, dat er negen SDGs zijn waar DSM een kleinere bijdrage levert en dat er een paar SDGs zijn waar DSM nauwelijks een bijdrage aan kan leveren. De heer Sijbesma vraagt of de heer Van Esch naar andere informatie op zoek is.

De heer Van Esch reageert hierop bevestigend en vraagt naar de voortgang van DSM's werkzaamheden binnen de World Reporting Council, waar gezamenlijke maatstaven gezocht worden.

De heer Sijbesma antwoordt dat DSM probeert om de zeventien doelstellingen, die samen te vatten zijn in 169 KPI's, zo concreet mogelijk te maken, ook in de reporting. In Nederland is DSM onderdeel van de Dutch Sustainable Growth Coalition, waar acht bedrijven bij zijn aangesloten die allemaal in het jaarverslag opnemen hoe de strategie en activiteiten verband houden met de zeventien SDGs. Hij antwoordt dat DSM in de World Reporting Council probeert een verdere verfijning te maken om de doelen te kwantificeren. De heer Sijbesma merkt op dat dat een lastig project is en dat hij niet verwacht dat dat spoedig tot een stap voorwaarts leidt, maar dat het initiatief desondanks goed is omdat er steeds meer transparantie komt over wat bedrijven doen en dat dit de bewustwording vergroot.

De heer Stevense (Stichting Rechtsbescherming Beleggers) feliciteert de heer Sijbesma dat hij als enige Nederlander in de lijst van The World's 50 Greatest Leaders staat en bedankt voor de inzet en de bereikte resultaten. Hij vraagt naar de discussie betreffende DSM's bedrijf in China dat hydrocolloïden maakt, wanneer de heer Sijbesma verwacht dat de problemen bij de concurrent die vitamine A en vitamine E maakt weer zijn verholpen en tot slot wat de plannen zijn met Materials. Is het bijvoorbeeld de bedoeling om Materials te verkopen en op het gebied van Nutrition een overname te doen?

De heer Sijbesma antwoordt op de eerste vraag dat DSM een belang in een bedrijf in China heeft dat hydrocolloïden maakt. Dat zijn textuuringrediënten, onder andere pectine. Hij merkt op dat DSM wat discussies heeft met de andere aandeelhouders over de rechten van DSM voor wat betreft de overname van het resterende deel van de aandelen. De heer Sijbesma geeft verder aan dat DSM daar niet helemaal uit is gekomen en dat dat ertoe heeft geleid dat DSM deze activiteiten in het eerste kwartaal heeft gedeconsolideerd. Hij benadrukt dat DSM nog steeds hetzelfde minderheidsbelang heeft, maar voorsnog geen

meerderheidsbelang heeft verworven, maar dat hij voor de toekomst niets uitsluit. DSM heeft nog steeds 29% van de aandelen. Hij sluit af te melden dat de totale activiteiten van deze joint venture een omzet van iets meer dan EUR 10 miljoen en een EBITDA van iets minder dan EUR 5 miljoen per kwartaal betreffen, en dat deze cijfers in 2017 in de omzetcijfers waren verwerkt en in 2018 niet meer.

De heer Stevense reageert dat hij de deconsolidatie niet had verwacht, maar juist had verwacht dat DSM de andere aandeelhouders zou uitkopen.

De heer Sijbesma zegt dat hij het niet oneens is met de heer Stevense, dat hij dat ook had verwacht en dat deze activiteiten daarom al waren geconsolideerd. De heer Sijbesma merkt echter op dat China een complex land is en niet iedereen het erover eens was dat DSM het recht had de aandelen van de andere aandeelhouders over te nemen. Hij sluit af dat DSM hier echter naar blijft kijken en nog niet is uitgesproken met de andere partijen, maar dat de activiteiten vanwege de lastige situatie en de toepasselijke accounting regelgeving zijn gedeconsolideerd.

De heer Sijbesma vervolgt dat een fabriek van één van de concurrenten van DSM waar tussenproducten worden gemaakt, benodigd voor de productie van vitamine A en vitamine E, niet werkt waardoor er een tekort op de markt is ontstaan en de prijzen omhoog zijn gegaan. Hiervan profiteert DSM. Hij merkt op dat mevrouw Matchett - om hier zo transparant mogelijk over te zijn - voor de financiële markten duidelijk heeft gemaakt dat DSM extra winsten boekt omdat een concurrent buiten bedrijf is. De heer Sijbesma zegt ervan uit te gaan dat de concurrent weer terugkomt en hij verwacht dat de prijzen zich dan weer zullen normaliseren. De heer Stevense vraagt of de heer Sijbesma er zicht op heeft waar de markt heen gaat. De heer Sijbesma antwoordt dat hij inschat dat dit effect voor het eerste halfjaar van 2018 zal gelden.

Ten aanzien van Materials antwoordt hij dat de portfolio die DSM in de afgelopen jaren in Materials heeft gecreëerd, waarbij afscheid is genomen van bulkmaterialen en waarvan steeds meer specialties deel uitmaken, heeft laten zien dat de EBITDA marge van 11% naar 17% heeft kunnen gaan. Hij benadrukt dat de Materials business een mooie business is die harder groeit dan de markt en een steeds hoger EBITDA-percentages haalt, vergelijkbaar met Nutrition.

De heer De Vreeze geeft aan dat Materials een belangrijke rol speelt in de trends op het gebied van mobiliteit, connectiviteit en klimaatverandering. Hij legt dit uit aan de hand van Oppo, een nieuwe Chinese klant die mobiele telefoons maakt, en NIO, een Chinese elektrische autofabrikant. Hij stelt dat Materials de toekomst heeft in innovatie, en in de snelheid van innovatie. Hij vermeldt daarnaast dat de portfolio van Materials van tien jaar geleden anders was dan die van vandaag, en dat DSM goed gepositioneerd is om de kansen te grijpen die de klimaatverandering en DSM's innovatiepotentieel bieden. Hij sluit af met de opmerking dat DSM hierover meer achtergrond zal geven tijdens de Capital Markets Day op 20 juni 2018. De heer Sijbesma vult nog aan dat materialen steeds meer bio-based worden, en dat DSM de biotechnologie uit de Nutrition business gebruikt om de Materials business meer bio-based te maken.

Mevrouw Laskewitz (Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling) complimenteert DSM met de duurzaamheidsprestaties, en merkt op dat DSM ook bovenaan staat in de *tax transparency benchmark* van VBDO. Ze vraagt wat DSM nodig heeft van investeerders om lange termijn waardecreatie te blijven garanderen. Ze merkt voorts op dat er in de Total Reward Strategy van DSM beschreven wordt dat er in 2017 stappen zijn gezet om salarisstructuren wereldwijd te standaardiseren. Ze vraagt of die strategie leefbaar loon inzichtelijk maakt. Tot slot vraagt mevrouw Laskewitz hoe DSM de leidende rol van DSM op het gebied van SDGs en de implementatie daarvan gaat uitbreiden.

De heer Sijbesma antwoordt op de eerste vraag dat het belangrijkste wat DSM nodig heeft voor de continuering van lange termijn waardecreatie, langdurige support van de aandeelhouders is. Hij merkt op dat DSM voor duurzame groei en lange termijn waardecreatie staat en dat dat om een lange termijnvisie en commitment vraagt, en hij illustreert de toenemende steun van beleggers voor die visie aan de hand van een uitspraak van Larry Fink van BlackRock.

In antwoord op de tweede vraag reageert de heer Sijbesma dat DSM bezig is met leefbaar loon. Dit wordt in eerste instantie nationaal benaderd vanwege de verschillen in lokale wetgeving en de lokale betrokkenheid van vakbonden. Hij merkt wel op dat DSM ook werkt aan een wereldwijde verklaring over leefbaar loon. Hij noemt verder dat DSM mede met het oog op de verhoogde pensioenleeftijd in Nederland bezig is met een project om Nederlandse medewerkers te ondersteunen bij hun duurzame inzetbaarheid.

Als reactie op de derde vraag herhaalt de heer Sijbesma dat DSM probeert andere bedrijven mee te krijgen met de SDGs, bijvoorbeeld door middel van de Dutch Sustainable Growth Coalition, en via Global Compact, een onderdeel van de Verenigde Naties. Hij vertelt verder dat DSM dit probeert via communicatie over CO₂-beprijzing. Verder probeert DSM in het World Economic Forum waar de heer Sijbesma vicevoorzitter is van de klimaatgroep, met een groep bedrijven *science-based targets* neer te zetten voor emissiereductie en CO₂-beprijzing en daarover ook te communiceren.

De heer Spanjer vraagt wat de planning is voor de voorgenomen verkoop van de participaties in DSM Sinochem Pharmaceuticals en ChemicalInvest. Hij merkt vervolgens op dat DSM haar eigen zonne-energiepaneelcoating gebruikt in Sittard. De heer Spanjer is benieuwd te vernemen met hoeveel potentiële klanten DSM al naar deze site is geweest om te laten zien hoe dit in de praktijk werkt. Tot slot vraagt hij of DSM met professor Ernesto Calvo uit Argentinië die werkt aan een project met lithiumbatterijen, afspraken heeft gemaakt zodat DSM de lithiumbatterijen tegen gereduceerd tarief kan afnemen.

De heer Sijbesma reageert met aan te geven dat voor DSM de belangen die zij houdt in DSM Sinochem Pharmaceuticals (50%) en ChemicalInvest (35%) niet strategisch zijn en dat DSM voornemens is deze participaties te verkopen. De heer Sijbesma geeft aan dat DSM de juiste stappen zal zetten wanneer het moment daar goed voor is.

Hij antwoordt op de tweede vraag dat DSM inderdaad twee verschillende soorten coatings voor zonnecellen maakt en dat één van die coatings wordt gebruikt in Sittard. Om aan klanten te laten zien dat het zeer verstandig is deze coatings te kopen legt de heer Sijbesma uit dat DSM deze coatings zelf op meerdere locaties in de wereld gebruikt.

Tot slot geeft de heer Sijbesma aan dat professor Ernesto Calvo, na een selectie door een onafhankelijke jury, een prijsvraag heeft gewonnen die is uitgeschreven om innovatie te bevorderen. Hij merkt op dat DSM niet actief is in de lithiumbatterijen business en dat het idee zich daarnaast in een zeer vroeg stadium bevindt. Er zijn derhalve geen afspraken met hem gemaakt, maar het stimuleert wel de innovatie.

Mevrouw Van Haastrecht bedankt iedereen van harte voor de inzet en het bereikte resultaat in 2017. Ze vraagt in de eerste plaats naar de voortgang van de samenwerking op het gebied van gezondheid tussen DSM, Philips, de Wageningen Universiteit en de TU Eindhoven die een aantal jaren geleden in gang is gezet. Daarnaast vraagt mevrouw Van Haastrecht hoe DSM een kostenreductie tot stand heeft gebracht. Tot slot merkt zij op dat bij het voornoemde project in Rwanda ook soja wordt verbouwd, en dat soja geen plezierige naam heeft in Nederland vanwege de geur. Ze vraagt de heer Sijbesma of DSM in Rwanda gebruik maakt van genetisch gemodificeerde soja.

De heer Sijbesma geeft aan dat de combinatie van de vier genoemde organisaties hem niet bekend voorkomt. Hij benadrukt wel een samenwerking tussen DSM, Philips, de TU

Eindhoven en de Universiteit van Maastricht rondom *biomedical*. Hij merkt ook op dat DSM wel samenwerkt met de Wageningen Universiteit en een aantal andere voedingsmiddelenbedrijven, maar dat die samenwerking zonder Philips is.

In reactie op de tweede vraag legt de heer Sijbesma uit dat de kostenbesparingen zijn gerealiseerd door uitvoering van het zogenaamde 'Project Darwin'. Daarnaast zijn binnen Nutrition *cycletimes* verlaagd en is er meer uit de fabrieken gehaald zonder kosten te verhogen. Dat heeft geleid tot lagere kosten per kilogram geproduceerd product. Hij geeft verder aan dat in het kader van het Darwin project wereldwijd supportfuncties zijn samengevoegd waardoor directer met elkaar samengewerkt wordt; zo is er wereldwijd nog maar één juridische afdeling, één financiële afdeling en één HR-afdeling, die nog steeds wel vertegenwoordigd zijn in de verschillende divisies en ook nog in de verschillende landen zitten, maar meer centraal worden aangestuurd. Hij vertelt dat daarmee een aantal arbeidsplaatsen verloren is gegaan. Dat heeft uiteindelijk geleid tot een kostenbesparing.

De heer Sijbesma zegt dat de geuroverlast geen probleem is in Rwanda maar dat geur in zijn ervaring een lastig belevingselement is voor mensen. Hij geeft aan dat DSM in Rwanda soja gebruikt van de aangesloten boeren en dat bij zijn weten de soja niet gemodificeerd is. Mevrouw Matchett vult aan dat de sojabonen in Rwanda bij de plaatselijke boeren worden ingekocht zolang het klimaat gunstig is - en dat is het geweest - en dat DSM niet afhankelijk is van de wereldmarkten.

De heer Pietersen vraagt waarom het marktaandeel van DSM groeit ten opzichte van concurrenten? Daarnaast vraagt hij - uitgaande van een volumegroei in de toekomst - of de fabrieken nog voldoende capaciteit hebben en of wellicht geïnvesteerd moet worden in nieuwe fabrieken.

De heer Sijbesma antwoordt dat het groeiende marktaandeel van DSM voor een groot deel te maken heeft met focus op verschillende marktsegmenten. Hij stelt wel dat DSM daarvoor goed moet weten welke segmenten van de markt, zowel in soort als geografisch, het snelst groeien. Hij merkt op dat er momenteel geen zorgen zijn over capaciteitsgebrek maar dat dat wel een onderwerp is dat aandacht heeft en op een gegeven moment ook om uitbreiding en investeringen vraagt. Daarnaast is DSM door de doorontwikkeling van processen ook in staat gebleken de maximale capaciteit van bestaande fabrieken te verhogen.

De heer Koster vraagt de Remuneratiecommissie of zij bij de beoordeling van de beloning van de Raad van Bestuur op een andere manier om zal gaan met de winst die DSM behaalt als gevolg van de brand bij BASF. Daarnaast vraagt hij aan de heer Sijbesma en de Raad van Bestuur wat er wordt gedaan om branden bij DSM te voorkomen. Hij herhaalt dat de heer Sijbesma zojuist opmerkte dat de maximale capaciteit uit de fabrieken wordt gehaald, maar dat de veiligheid natuurlijk voorop staat.

De heer Sijbesma geeft aan dat de situatie bij BASF een positief effect heeft gegeven op de prijzen, maar dat DSM hier ook heel snel op heeft moeten reageren waardoor er op dit moment veel druk op de organisatie staat. De heer Sijbesma complimenteert het salesteam daarvoor. Hij vervolgt dat DSM genoeg moet investeren in onderhoud en stops van fabrieken om ervoor te zorgen dat dit soort dingen bij DSM niet kunnen gebeuren. Hij merkt desondanks op dat waar mensen werken er dingen fout kunnen gaan, maar voegt daaraan toe dat DSM wel erg goed probeert op te letten en dat het incident bij BASF het bewustzijn wederom verhoogt.

Op de vraag of de meevaller voor DSM een rol gaat spelen in de beloning van de leden van de Raad van Bestuur merkt de voorzitter op dat dit wordt overgelaten aan de Remuneratiecommissie, maar dat eenzelfde vraag gesteld kan worden voor de medewerkers.

De heer Sijbesma merkt op dat hij niet weet of het *fair* zou zijn om deze meevaller volledig buiten de beloning te houden omdat in jaren waarin er buiten DSM's toedoen iets tegen zit daar ook geen rekening mee wordt gehouden. Hij vertelt dat DSM de beloning intern fair probeert te houden en probeert af te stemmen op wat er met de aandeelhouders gebeurt. Hij concludeert dat er nog over moet worden besloten maar dat er een zekere *fairness* in zit om een deel van de meevaller op zijn minst wel positief mee te nemen voor de medewerkers van DSM. Hij laat de beloning van de Raad van Bestuur over aan de Raad van Commissarissen.

Mevrouw Van der Meer Mohr vervolgt dat de Remuneratiecommissie het antwoord van de heer Sijbesma zal meenemen als input in de beoordeling van de remuneratie van de leden van de Raad van Bestuur. Ze legt uit dat de Remuneratiecommissie jaarlijks kijkt naar de prestaties van de Raad van Bestuur ten opzichte van de doelstellingen die aan het begin van het jaar zijn afgesproken, en dat er ook wordt gelet op ongeplande en onvoorziene effecten die zich hebben voorgedaan. De Remuneratiecommissie heeft dan een zekere discretionaire bevoegdheid om de beloning al dan niet naar boven of naar beneden aan te passen. De Remuneratiecommissie kijkt ieder jaar naar wat ze redelijk vindt onder de gegeven omstandigheden. Dat zal dit jaar ook gebeuren.

De heer Sijbesma merkt op dat ook zonder dit effect DSM het overigens goed doet wat blijkt uit de cijfers van het eerste kwartaal 2018 die op 8 mei 2018 bekend zijn gemaakt en waarin dit effect zichtbaar was gemaakt.

De heer Wierda zegt dat hij teleurgesteld is dat hem geen geprint jaarverslag werd toegestuurd na de toezegging vorig jaar.

De heer Sijbesma reageert dat iedereen die een jaarverslag wil hebben, er één van DSM krijgt toegestuurd, maar dat de aandeelhouder wel een bericht moet sturen naar Investor Relations of Corporate Affairs. De heer Sijbesma zegt toe dat de heer Wierda alsnog een jaarverslag krijgt toegestuurd als hij daarom vraagt, maar dat hij het nu ook kan meenemen.

De heer Stevense vraagt naar de stand van zaken van de rechtszaak tegen een Chinese concurrent en de rechtszaak tegen Honeywell, beide betreffende intellectueel eigendom.

De heer Sijbesma zegt dat de discussie rondom het bedrijf in China dat hydrocolloïden maakt een eigendomsvraagstuk is, en niet specifiek een intellectueel eigendomsprobleem. Hij merkt op dat DSM altijd tientallen kleinere rechtszaken heeft lopen, maar hij is zich niet bewust van grote zaken rondom intellectueel eigendom. DSM heeft wel een rechtszaak lopen met een Chinese partij in *Resins* maar dat is een kleine zaak. De rechtszaak tegen Honeywell loopt nog en is nog niet afgerond. Het betreft overigens rechtszaken waar DSM anderen beschuldigt van het inbreuk maken op intellectueel eigendom van DSM, en niet andersom.

5. Jaarrekening 2017

De voorzitter deelt mede dat de jaarrekening over 2017 ter vaststelling wordt voorgelegd aan de algemene vergadering. De jaarrekening 2017 is goedgekeurd door de Raad van Commissarissen op 27 februari 2018. De jaarrekening 2017 is gecontroleerd door de accountant, wiens verklaring ter zake is opgenomen op de pagina's 229 tot en met 233.

De heer Weusten geeft een korte toelichting op de controlewerkzaamheden en de verklaring van KPMG. De heer Weusten geeft aan dat KPMG de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekeningen van DSM heeft gecontroleerd en werkzaamheden heeft verricht inzake de duurzaamheidsverslaggeving. Hij legt uit dat de controle uitmondt in de controleverklaring als eindproduct en dat een goedkeurende verklaring is afgegeven. De heer Weusten licht toe dat dit betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft, dat zij in overeenstemming

is met IFRS en Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, dat het jaarverslag en overige informatie verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële fouten bevat.

De heer Weusten vertelt dat bij controles door KPMG een aantal elementen van belang is. Allereerst maakt KPMG tijdens de controle een risicoanalyse gericht op die gebieden in de jaarrekening waar de kans op fouten het grootst is. Veelal zijn dit de posten waarbij inschattingen van het management nodig zijn. Daarnaast is materialiteit van belang bij de bepaling van de aard, omvang en de diepgang van de controlewerkzaamheden. Bij DSM is de materialiteit voor de jaarrekening 2017 EUR 30 miljoen geweest, net als in 2016. KPMG rapporteert gevonden fouten groter dan EUR 1 miljoen aan het management en de commissarissen.

Vanuit het oogpunt van efficiency maakt KPMG een keuze welke werkzaamheden zij centraal doet en welke meer lokaal. Met name goodwill, acquisities, desinvesteringen – zoals de desinvestering van Patheon in 2017 – belastingen en juridische procedures en bijzondere posten probeert de accountant zoveel mogelijk centraal te doen. De selectie van te controleren lokale DSM-entiteiten is gebaseerd op de omvang van en risico-inschatting bij deze entiteiten. In 2017 heeft dit geresulteerd in een afdekking van 73% van de omzet en 80% van de totale activa van DSM. De resterende 27% van de omzet en 20% van de activa bestaan uit een groot aantal kleine entiteiten, waarbij KPMG cijferanalyses heeft uitgevoerd om vast te stellen dat er geen risico meer bestaat op materiële fouten in deze entiteiten. KPMG maakt in een aantal landen gebruik van lokale accountants die namens KPMG-werkzaamheden uitvoeren. Voor de geconsolideerde entiteiten zijn dit KPMG-accountants en voor de belangrijke niet-geconsolideerde entiteiten Patheon, DSM Sinochem Pharmaceuticals en ChemicalInvest zijn dat andere Big Four-accountants.

Daarnaast zijn er in de meeste landen verplichte statutaire controles die deels door KPMG-firma's en deels door andere firma's worden uitgevoerd. De buitenlandse accountants die rapporteren voor groepsdoeleinden werken onder strikte instructies van KPMG in Nederland, worden op hun onafhankelijkheid en competenties beoordeeld en met hen is zeer frequent contact over hun bevindingen en hun rapportages. Belangrijke buitenlandse accountants en DSM-organisaties worden door het centrale team van KPMG bezocht. Het afgelopen jaar waren dat, zoals ook genoemd in de verklaring, entiteiten in de Verenigde Staten, Zwitserland, China, Singapore en het shared service center in India. Bij complexe onderwerpen betreft KPMG-specialisten, bijvoorbeeld op het gebied van waarderingen, automatisering, belastingen en pensioenen.

KPMG is het gehele jaar met de controle van DSM bezig en bespreekt periodiek haar bevindingen met mevrouw Matchett en de heer Sijbesma, en heeft alle Audit Committee-vergaderingen en één vergadering van de Raad van Commissarissen bijgewoond. Daarnaast heeft de heer Weusten regelmatig contact gehad met de voorzitter van het Audit Committee, de heer De Swaan. De kernpunten in de controleverklaring zijn opgenomen vanwege het financiële belang, de complexiteit en de mate van oordeelsvorming die daaraan ten grondslag ligt. Evenals vorig jaar zijn de waardering van de goodwill en de waardering van de joint-venture tussen POET en DSM kernpunten van de controle geweest. Als nieuw kernpunt is dit jaar opgenomen de verkoop van het belang in Patheon, vanwege de omvang van de transactie en het financiële belang ervan in de jaarrekening. Niet meer als kernpunt zijn opgenomen de waardering van latente belastingvorderingen en de presentatie van bijzondere posten in de resultatenrekening.

De voorzitter bedankt de heer Weusten voor zijn toelichting en laat weten dat er na agendapunt 7. gelegenheid is om vragen te stellen.

6. a. Reserverings- en dividendbeleid
b. Vaststelling dividend van gewone aandelen over 2017

De voorzitter geeft aan dat dit agendapunt uit twee onderdelen bestaat. Onder agendapunt 6.a. wordt aangegeven dat het reserverings- en dividendbeleid ongewijzigd is ten opzichte van vorig jaar. Het reserveringsbeleid hangt nauw samen met het dividendbeleid. Het dividend dat DSM uitkeert, is afhankelijk van de omstandigheden waarin de onderneming zich bevindt, de financiële prestaties van de onderneming en andere relevante factoren. DSM streeft naar een stabiel en bij voorkeur stijgend dividend. De Raad van Bestuur kan, met goedkeuring van de Raad van Commissarissen, voorstellen dat het dividend zowel in contanten als in de vorm van gewone aandelen DSM wordt uitgekeerd, naar keuze van de aandeelhouder.

Onder agendapunt 6.b wordt het voorgestelde dividend over 2017 toegelicht. Uit de jaarrekening 2017 blijkt dat over 2017 een nettowinst werd behaald van EUR 1.769 miljoen. Op grond van de statuten stelt de Raad van Bestuur onder goedkeuring van de Raad van Commissarissen vast welk deel van de winst wordt gereserveerd. Voor het jaar 2017 is bepaald dat er een bedrag van EUR 1.438 miljoen wordt gereserveerd. Uit de rest van de winst wordt eerst het dividend uitgekeerd op de cumulatief preferente aandelen A. Deze uitkering bedraagt EUR 8 miljoen. Het daarna overblijvende deel van de winst staat ter beschikking van de algemene vergadering.

Met goedkeuring van de Raad van Commissarissen stelt de Raad van Bestuur de algemene vergadering voor om over 2017 een bedrag van EUR 1,85 per gewoon aandeel als dividend uit te keren. Rekening houdend met het in augustus 2017 uitgekeerde interim-dividend van EUR 0,58 per gewoon aandeel bedraagt het slotdividend EUR 1,27 per gewoon aandeel. Naar keuze van de aandeelhouder zal dat slotdividend in contanten of in de vorm van gewone aandelen DSM beschikbaar worden gesteld. Dit jaar zal wederom maximaal 40% van het totale dividend in de vorm van aandelen worden uitgekeerd, dit om additionele fiscale lasten voor DSM te voorkomen. Mochten aandeelhouders gezamenlijk aangeven meer dan 40% van het totale dividend in aandelen te willen ontvangen, dan zullen deze aandeelhouders naar rato dividend in aandelen ontvangen en de rest in contanten. Het dividend zal vanaf 1 juni 2018 betaalbaar worden gesteld.

7. a. Decharge van de leden van de Raad van Bestuur
b. Decharge van de leden van de Raad van Commissarissen

De voorzitter deelt mede dat agendapunt 7 bestaat uit twee onderdelen, namelijk de decharge van de leden van de Raad van Bestuur en de decharge van de leden van de Raad van Commissarissen. De algemene vergadering kan zich daarover afzonderlijk uitspreken. De decharge betreft alle gegevens die uit de jaarrekening blijken dan wel anderszins aan de algemene vergadering bekend zijn gemaakt voordat de jaarrekening werd vastgesteld.

De voorzitter geeft vervolgens de aandeelhouders de gelegenheid om vragen te stellen over de agendapunten 5., 6. en 7.

De heer Stevense vraagt of DSM het werkkapitaal naar beneden wenst te brengen in relatieve zin of in absolute getallen.

De heer Sijbesma antwoordt dat het in principe gaat om een relatief bedrag, maar als dat in absolute getallen ook lukt dat mooi zou zijn. Mevrouw Matchett bevestigt dat het de

bedoeling is om het werkkapitaal in relatieve termen naar beneden te brengen en het bedrijf daarnaast te laten groeien.

De heer Stevense vraagt om een uitleg over de relatie tussen de omvang en groei van een bedrijf en het werkkapitaal. Mevrouw Matchett geeft uitleg over de verhouding tussen de omvang en groei van een bedrijf en het werkkapitaal, en geeft aan dat als een bedrijf groeit er bijvoorbeeld meer productiefaciliteiten, meer fabrieken, meer voorraad en meer vorderingen zullen zijn. Het is daarom belangrijk dat het werkkapitaal wordt bekeken in verhouding tot de grootte van het bedrijf. Mevrouw Matchett geeft aan dat het de bedoeling van DSM is om qua werkkapitaal onder een percentage van 20% van de omzet te blijven, en dat dat in 2017 is bereikt met een gemiddelde van 18,4%. De voorzitter reageert hierop door aan te geven dat als het bedrijf groeit, er meer voorraad nodig is. Hij legt dit uit aan de hand van zijn ervaringen.

De heer Stevense merkt op dat uit zijn eigen analyse volgt dat de personeelsmarge, te weten wat er per personeelslid wordt verdiend, zich minder gunstig ontwikkelt. Hij vraagt wat DSM van plan is daaraan te doen. De heer Sijbesma merkt op dat hij dit een bijzondere analyse vindt omdat DSM iets minder mensen heeft en de winst omhoog is gegaan en dat de personeelsmarge daarom omhoog moet zijn gegaan. De heer Stevense geeft de heer Sijbesma daarin gelijk, maar merkt op dat de personeelsmarge vergeleken bij andere kengetallen achter blijft. De voorzitter stelt voor dat de heer Stevense zijn analyse eens bespreekt met iemand binnen DSM.

De heer Boom vraagt waarom DSM over ongeveer EUR 200 miljoen geen fiscale verliezen verrekent terwijl DSM veel winst maakt. Hij merkt op dat er vorig jaar ongeveer EUR 200 miljoen is vervallen en dat er in de komende jaren nog eens ongeveer EUR 70 miljoen vervalt. Hij realiseert zich dat de bedrijfseconomische analyse en de fiscale analyse niet altijd parallel lopen maar is hier toch benieuwd naar.

Mevrouw Matchett legt uit wat de belastingdruk van DSM is, en dat de belastingdruk vorig jaar is gedaald naar 16,8%. Ze vertelt dat DSM het in het algemeen fiscaal gezien goed doet, maar dat DSM ook een verantwoordelijke vennootschap is die aan haar belastingverplichtingen voldoet. De fiscale verliezen hangen af van de IFRS-beginselen, en op pagina 177 staat aangegeven wanneer een verlies als zodanig wordt geboekt. Het is heel complex omdat DSM-activiteiten heeft in veel verschillende landen. Als de heer Boom daar meer informatie over wenst te hebben, kan zij die geven. De heer Sijbesma vult aan dat het om lange periodes gaat van meer dan tien jaar. Hij merkt op dat DSM het nu goed doet maar dat dat niet altijd zo is geweest, althans niet in alle landen. De voorzitter stelt tot slot voor dat de heer Boom in gesprek gaat met het hoofd Fiscale Zaken.

De heer Van Esch vraagt of de accountant kan uitleggen welke mate van zekerheid gehanteerd wordt bij de resultaten op de duurzaamheidsdoelstellingen binnen het lange termijn beloningsbeleid, meer specifiek voor wat betreft de *efficiency-improvements*, energiegebruik en broeikasgasemissies. Hij vraagt of dat net als bij andere duurzaamheidsinformatie een beperkte mate van zekerheid is en, zo ja, of dit niveau gelet op het belang van deze gegevens voor de onderneming en het remuneratiebeleid niet moeten worden opgeschaald naar *reasonable assurance*, zoals dat ook geldt voor de financiële cijfers in de jaarrekening.

De heer Weusten antwoordt dat het vrij nauwkeurig rekenwerk is maar dat het klopt dat de duurzaamheidsindicatoren door KPMG met een beperkte mate van zekerheid zijn gecontroleerd. KPMG verricht ook aparte werkzaamheden inzake de remuneratie van de Raad van Bestuur en rapporteert hierover aan de Raad van Commissarissen. De heer Sijbesma geeft aan dat DSM ernaar streeft om op een gegeven moment van een *limited assurance* naar een *reasonable assurance* te gaan, maar dat het nog niet zo ver is.

De heer Koster heeft een vraag over de paragraaf 'What still went wrong in 2017' in de jaarrekening. Hij waardeert de openheid van DSM in deze paragraaf en zegt dat het sterfgeval van de heer Steven Gonsalves hier terecht in staat. Hij vraagt vervolgens waarom het conflict rondom het bedrijf in China dat hydrocolloïden produceert en de vertraging bij het opstarten van de fabriek van POET - waar de accountant als key audit matter aandacht voor heeft gevraagd - ontbreken, en of er nog andere omissies zijn die wellicht in het rapport hadden moeten staan.

De heer Sijbesma zegt dat dit een beperkt overzicht is en alleen situaties zijn opgenomen waarvan DSM vindt dat er echt iets mis is gegaan. Er zijn af en toe innovatieprojecten die niet opleveren wat DSM hoopt. Hij benadrukt dat innovatie gepaard gaat met risico's, en dat POET een voorbeeld is van een innovatie die nog niet heeft uitgepakt zoals DSM in het begin dacht. Hij voegt eraan toe dat veel technologische innovaties niet helemaal uitwerken binnen de tijdsperiode die ervoor was bedacht maar later wel. Tot slot zegt de heer Sijbesma dat er soms een verschil zit tussen de financiële toerekening van een innovatie en de technologische stand van de innovatie zelf. De voorzitter vult aan dat er in elk project een waarschijnlijkheid zit dat het slaagt en dat er dus wordt gebouwd op de *success-rate*. Hij merkt tevens op dat er regelmatig *side-effects* zijn waardoor het originele project niet slaagt, maar er toch resultaten zijn op bijkomende gebieden die winstgevend zijn.

De heer Spanjer vraagt welke belastingvoordelen DSM heeft ontvangen als gevolg van de belastingherziening in de Verenigde Staten. Mevrouw Matchett antwoordt dat de belastingverlaging te maken had met een herziening die pas laat in het jaar 2017, rond de kerst, werd doorgevoerd, en dat als de belastingdruk lager wordt, de latente belastingen ook moeten worden aangepast. Mevrouw Matchett geeft aan dat ze verwacht dat het netto-effect ca. 1% van de belastingdruk op DSM bedraagt, maar afhankelijk is van een aantal interpretaties, en derhalve nog onzeker.

De voorzitter constateert dat er geen verdere vragen zijn en stelt daarop voor de voorstellen in stemming te brengen. De secretaris legt de stemprocedure uit.

Stemmingen agendapunten 5., 6.b., 7.a. en 7.b.

De voorzitter gaat over tot stemming over agendapunt 5., de vaststelling van de jaarrekening 2017. De secretaris opent de stemming over agendapunt 5.

De secretaris constateert dat 99,69% voor het voorstel is en 0,31% tegen, zodat het is aangenomen. De voorzitter stelt vast dat de algemene vergadering de jaarrekening 2017 heeft vastgesteld.

De voorzitter gaat over tot stemming over agendapunt 6.b., de vaststelling van het dividend op gewone aandelen over 2017 conform het voorstel van de Raad van Bestuur. De secretaris opent de stemming over agendapunt 6.b.

De secretaris constateert dat 99,98% voor het voorstel is en 0,02% tegen, zodat het is aangenomen. De voorzitter stelt vast dat het dividend op gewone aandelen over 2017 overeenkomstig het voorstel is vastgesteld.

Daarop volgt de stemming over agendapunt 7.a., het verlenen van decharge aan de leden van de Raad van Bestuur. De secretaris opent de stemming over agendapunt 7.a.

De secretaris constateert dat 99,06% voor het voorstel is en 0,94% tegen, zodat het is aangenomen. De voorzitter stelt vast dat de leden van de Raad van Bestuur decharge is verleend.

Daarop volgt de stemming over agendapunt 7.b., het verlenen van decharge aan de leden van de Raad van Commissarissen. De secretaris opent de stemming over agendapunt 7.b.

De secretaris constateert dat 99,06% voor het voorstel is en 0,94% tegen, zodat het is aangenomen. De voorzitter stelt vast dat de leden van de Raad van Commissarissen decharge is verleend.

8. Herbenoeming van Geraldine Matchett als lid van de Raad van Bestuur

De voorzitter kondigt aan dat de agendapunten 8 en 9 gezamenlijk zullen worden behandeld en daarna eventuele vragen zullen worden beantwoord.

De voorzitter deelt mede dat de Raad van Commissarissen voorstelt om mevrouw Geraldine Matchett te herbenoemen als lid van de Raad van Bestuur. De Raad van Commissarissen draagt mevrouw Matchett voor op basis van haar leidinggevende en leiderschapskwaliteiten, haar kwaliteiten als allround en ervaren internationale CFO, alsmede haar uitgebreide ervaring met aandeelhouders en haar bijdragen aan DSM's Raad van Bestuur en Executive Committee, zoals gebleken in haar eerste termijn als CFO en lid van de Raad van Bestuur. Door de jaren heen heeft mevrouw Matchett aanzienlijke waarde gecreëerd voor DSM. De herbenoeming geschiedt voor een periode van vier jaar, die eindigt bij sluiting van de jaarvergadering in 2022.

9. Herbenoeming van Rob Routs als lid van de Raad van Commissarissen

De voorzitter geeft het woord aan mevrouw Van der Meer Mohr.

Mevrouw Van der Meer Mohr deelt mede dat de Raad van Commissarissen voorstelt de heer Rob Routs te herbenoemen als lid van de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen draagt hem voor vanwege zijn uitgebreide internationale ervaring, zijn kennis van de (petro)chemische industrie, zijn brede ervaring in het besturen van en toezicht houden op ondernemingen en zijn kwaliteiten als voorzitter van de Raad van Commissarissen zoals hij de afgelopen acht jaren heeft laten zien. De op dit moment voortgaande reguliere beoordeling van de strategie en het feit dat de vicevoorzitter, de heer De Swaan, na de onderhavige algemene vergadering zal aftreden, zijn extra redenen om voor te stellen de heer Routs te herbenoemen en de continuïteit van de Raad van Commissarissen veilig te stellen, vooral vanwege de zeer gewaardeerde wijze waarop de heer Routs zijn rol als voorzitter in de afgelopen periode heeft vervuld, waar de Raad van Commissarissen hem zeer dankbaar voor is. De heer Routs is een onafhankelijk commissaris in de zin van de Nederlandse Corporate Governance Code en het Reglement van de Raad van Commissarissen.

De benoeming geschiedt voor een periode van twee jaar, eindigend bij de sluiting van de jaarvergadering in 2020, hetgeen in overeenstemming is met de Nederlandse Corporate Governance Code.

De voorzitter biedt de vergadering de gelegenheid om vragen te stellen over de agendapunten 8. en 9.

De heer Stevense zou graag van de personen wier benoeming vandaag op de agenda staat persoonlijk willen horen waarom zij deze positie ambiëren.

Mevrouw Matchett antwoordt dat ze vier jaar geleden in antwoord op dezelfde vraag heeft gezegd dat ze erg onder de indruk was van het groeitraject van DSM en ze daar graag aan wilde bijdragen, vooral als het gaat om de transformatie naar meer duurzaamheid en tegelijkertijd verdere groei. Ze is trots om met haar collega's te kunnen zeggen dat de afgelopen vier jaar een fantastische fase is geweest in de ontwikkeling van DSM, en ze kijkt ernaar uit om er nog vier jaar aan toe te voegen.

De voorzitter antwoordt dat hij DSM een fantastisch bedrijf vindt. Hij geeft aan dat hij de transformatie van DSM boeiend vindt, waar het bedrijf vandaan komt en waar het naar toe gaat, wat op 20 juni bekend zal worden gemaakt, dat is voor hem de reden om nog een periode door te gaan.

De heer Koster merkt op dat hij het goed vindt te horen dat de voorzitter positief is over DSM, maar dat hij als commissaris bijzonder kritisch moet zijn vanuit zijn rol als commissaris. Hij vraagt de voorzitter hoe hij dat gaat organiseren.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Sijbesma hoe hij de kritische houding van de voorzitter ervaart.

De heer Sijbesma antwoordt dat er een zeer goede samenwerking is met de Raad van Commissarissen, en dat de heer Routs als voorzitter duidelijk en scherp aangeeft wat hij bedoelt. De heer Sijbesma geeft aan dat DSM en de aandeelhouders zich gelukkig mogen prijzen met de gehele Raad van Commissarissen en de heer Routs in het bijzonder.

De voorzitter constateert dat er geen verdere vragen zijn en stelt daarop voor de voorstellen in stemming te brengen.

Stemmingen agendapunten 8. en 9.

De voorzitter gaat over tot de stemming over agendapunt 8., de herbenoeming van mevrouw Matchett als lid van de Raad van Bestuur. De secretaris opent de stemming over punt 8.

De secretaris constateert dat 100% voor het voorstel heeft gestemd, zodat het is aangenomen. De voorzitter stelt vast dat mevrouw Matchett is herbenoemd als lid van de Raad van Bestuur, en feliciteert haar met haar herbenoeming.

De voorzitter gaat over tot de stemming over agendapunt 9., de herbenoeming van de heer Routs als lid van de Raad van Commissarissen. De secretaris opent de stemming over punt 9.

De secretaris constateert dat 84,73% voor het voorstel heeft gestemd en 15,27% tegen, zodat het is aangenomen. De voorzitter stelt vast dat hij is herbenoemd als lid van de Raad van Commissarissen.

10. Herbenoeming van de externe accountant

De voorzitter geeft aan dat KPMG Accountants N.V. tijdens de algemene vergadering van 2014 is benoemd als accountant voor een initiële periode van drie jaar, voor 2015, 2016 en 2017. Tijdens de algemene vergadering van 2017 werd KPMG Accountants N.V. herbenoemd voor 2018. Op grond van de DSM-policy en de best practices ter zake heeft het Audit Committee dit jaar de externe accountant geëvalueerd. KPMG hanteert een robuust auditproces. In de afgelopen jaren is de samenwerking verder verbeterd en is zij nu van hoge kwaliteit. De uitkomst van de evaluatie was dan ook positief.

Op grond van de aanbeveling van het Audit Committee en de Raad van Bestuur, stelt de Raad van Commissarissen voor KPMG Accountants N.V. als accountant te herbenoemen en opdracht te geven voor de uitvoering van de controle voor het jaar 2019.

De voorzitter biedt de vergadering de gelegenheid om vragen te stellen.

De heer Koster merkt op dat bij de benoeming van KPMG Accountants N.V. als accountant van DSM als voorbehoud voor herbenoeming was gemaakt dat KPMG niet in opspraak zou raken in de tijd tussen 2014 en nu. Hij vraagt of de Raad van Commissarissen en het Audit Committee van mening zijn dat KPMG sinds 2014 niet in opspraak is geraakt?

De heer Sijbesma reageert met een adviserende stem vanuit de Raad van Bestuur dat het voorbehoud destijds is gemaakt met de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur. KPMG is niet in opspraak geweest op zodanige wijze dat het DSM, de controle op DSM of het imago van DSM geschaad heeft, en derhalve wordt een herbenoeming van KPMG voorgesteld.

De voorzitter reageert voorts dat het voorbehoud destijds erg uniek was, en dat de Raad van Commissarissen en het Audit Committee daar scherp naar zijn blijven kijken.

De heer Spanjer vraagt hoe DSM zijn bedrijven en installaties in alle landen heeft beschermd tegen cybercrime.

De heer Weusten reageert dat KPMG geen onderzoek in alle landen heeft gedaan omdat dat niet de rol van de externe accountant is. De rol van de externe accountant is om vast te stellen wat de onderneming doet aan het voorkomen van cybercrime en hoe robuust die maatregelen zijn. Daarom heeft KPMG werkzaamheden uitgevoerd op bepaalde risicogebieden inzake cyber, maar niet in alle landen. Vanwege de gevoeligheid van de informatie kan de heer Weusten niet aangeven welke risicogebieden dat zijn. Dit is wel besproken met de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur, maar niet daarbuiten.

De heer Sijbesma vult aan dat DSM goed kijkt of het beschermd is tegen cybercrime en er zo scherp mogelijk bovenop zit, maar dat het niet mogelijk is te zeggen dat DSM 100% beschermd is, omdat het een ingewikkeld onderwerp is.

De voorzitter gaat over tot stemming over agendapunt 10., de herbenoeming van de externe accountant. De secretaris opent de stemming over punt 10.

De secretaris constateert dat 99,92% voor het voorstel heeft gestemd en 0,08% tegen, zodat het is aangenomen. De voorzitter stelt vast dat de vergadering heeft ingestemd met de herbenoeming van de externe accountant.

11.a. Verlenging van de bevoegdheid van de Raad van Bestuur tot uitgifte van gewone aandelen

De voorzitter geeft aan dat de agendapunten 11.a., 11.b., 12., 13. en 14. van meer technische aard zijn en geclusterd zullen worden.

Voorgesteld wordt de bevoegdheid van de Raad van Bestuur tot uitgifte van gewone aandelen, daaronder begrepen het verlenen van rechten tot het nemen van aandelen, zoals geregeld in artikel 10 van de statuten, te verlengen tot een tijdstip gelegen 18 maanden na de datum van deze jaarvergadering (derhalve tot en met 9 november 2019), met dien verstande dat deze bevoegdheid van de Raad van Bestuur beperkt is tot een nominaal bedrag aan aandelen dat gelijk is aan 10% van het geplaatste kapitaal op het moment van uitgifte, en een additionele 10% van het geplaatste kapitaal op het moment van uitgifte, indien de uitgifte geschiedt in het kader van een fusie of overname passend binnen de strategie van DSM zoals gepubliceerd op DSM's website. De uitgifteprijs zal worden bepaald door de Raad van Bestuur en zal zoveel als mogelijk worden berekend op basis van de koers van de gewone aandelen op de beurs van Euronext Amsterdam.

11.b. Verlenging van de bevoegdheid van de Raad van Bestuur tot beperking of uitsluiting van het voorkeursrecht bij uitgifte van gewone aandelen

Voorgesteld wordt de bevoegdheid van de Raad van Bestuur tot beperking of uitsluiting van het voorkeursrecht bij uitgifte van gewone aandelen, daaronder begrepen het verlenen van rechten tot het nemen van gewone aandelen, zoals geregeld in artikel 11 van de statuten, te verlengen tot een tijdstip gelegen 18 maanden na de datum van deze jaarvergadering (derhalve tot en met 9 november 2019). Deze bevoegdheid is beperkt tot het aantal gewone aandelen dat de Raad van Bestuur mag uitgeven op basis van de onder agendapunt 11.a. verleende bevoegdheid.

12. Machtiging van de Raad van Bestuur inzake verkrijging door de vennootschap van eigen aandelen

Aan de algemene vergadering wordt voorgesteld machtiging te verlenen aan de Raad van Bestuur tot het verkrijgen van eigen aandelen als bedoeld in artikel 13 van de statuten door aankoop ter beurse of anderszins voor een tijdvak van 18 maanden, te rekenen vanaf de datum van deze algemene vergadering (derhalve tot en met 9 november 2019), tot een maximum van 10% van het geplaatste kapitaal zoals dit blijkt uit de jaarrekening 2017, onder de voorwaarde dat de onderneming niet meer aandelen in voorraad zal houden dan maximaal 10% van het geplaatste kapitaal. De inkoop kan plaatsvinden - voor wat betreft de gewone aandelen - voor een prijs die ligt tussen de nominale waarde en de openingskoers op de beurs van Euronext Amsterdam op de dag van inkoop, vermeerderd met 10% en - voor wat betreft de cumulatief preferente aandelen A - voor een prijs die ligt tussen de nominale waarde en de in artikel 32 lid 3 van de statuten bedoelde berekeningsgrondslag, vermeerderd met 10%. De prijsbandbreedte maakt het de vennootschap mogelijk om ook onder zeer veranderlijke marktomstandigheden op een adequate manier aandelen te kunnen inkopen.

De machtiging van de Raad van Bestuur met betrekking tot de inkoop van eigen aandelen kan door de algemene vergadering worden ingetrokken.

De voorgestelde machtiging zal de op 3 mei 2017 verleende machtiging vervangen.

13. Vermindering van het geplaatst kapitaal door intrekking van aandelen

De Raad van Bestuur stelt voor, met inachtneming van het bepaalde in artikel 14 van de statuten en met goedkeuring van de Raad van Commissarissen, dat de algemene vergadering besluit tot vermindering van het geplaatste kapitaal door intrekking van eigen aandelen tot maximaal het aantal dat door de vennootschap is of zal worden ingekocht. Hierdoor wordt de vennootschap in staat gesteld haar kapitaalstructuur verder te optimaliseren.

Het op grond van dit besluit in te trekken aantal aandelen zal, in één of meer tranches, worden vastgesteld door de Raad van Bestuur en is beperkt tot een maximum van 10% van het geplaatste kapitaal zoals dit blijkt uit de jaarrekening 2017. Het bedrag van de kapitaalvermindering zal telkenmale blijken uit het daartoe strekkende besluit van de Raad van Bestuur, dat wordt gedeponereerd bij het Handelsregister.

De kapitaalvermindering zal geschieden met inachtneming van de daarvoor geldende wet- en regelgeving en de statuten.

14. Wijziging van de statuten

De Raad van Bestuur stelt voor, met goedkeuring van de Raad van Commissarissen, dat de statuten van DSM worden gewijzigd vanwege onder meer aangepaste wet- en regelgeving, daarin begrepen de implementatie van de nieuwe Nederlandse Corporate Governance Code gepubliceerd op 8 december 2016, welke in werking treedt vanaf het boekjaar beginnende op of na 1 januari 2017. De volledige tekst van het voorstel tot wijziging van de statuten met een separate toelichting was bijgevoegd bij de agenda.

Stemmingen agendapunten 11.a., 11.b., 12., 13. en 14.

De voorzitter constateert dat er geen vragen zijn over de agendapunten 11.a., 11.b., 12., 13. en 14., en gaat over tot stemming over agendapunt 11.a., de verlenging van de bevoegdheid van de Raad van Bestuur tot uitgifte van gewone aandelen. De secretaris opent de stemming over agendapunt 11.a.

De secretaris constateert dat 87,56% voor het voorstel heeft gestemd en 12,44% tegen, zodat het is aangenomen. De voorzitter stelt vast dat de vergadering de uitgiftebevoegdheid van de Raad van Bestuur overeenkomstig het voorstel heeft verlengd.

De voorzitter gaat over tot stemming over agendapunt 11.b., de verlenging van de bevoegdheid van de Raad van Bestuur tot beperking of uitsluiting van het voorkeursrecht bij uitgifte van gewone aandelen. De secretaris opent de stemming over agendapunt 11.b. De secretaris constateert dat 76,35% voor het voorstel heeft gestemd en 23,65% tegen, zodat het is aangenomen. De voorzitter stelt vast dat de vergadering de bevoegdheid van de Raad van Bestuur tot beperking of uitsluiting van het voorkeursrecht bij uitgifte van gewone aandelen overeenkomstig het voorstel heeft verlengd.

De voorzitter gaat over tot stemming over agendapunt 12., de machtiging van de Raad van Bestuur inzake verkrijging door de vennootschap van eigen aandelen. De secretaris opent de stemming over agendapunt 12.

De secretaris constateert dat 99,39% voor het voorstel heeft gestemd en 0,61% tegen, zodat het is aangenomen. De voorzitter stelt vast dat de vergadering de Raad van Bestuur de machtiging heeft verleend inzake verkrijging van eigen aandelen overeenkomstig het voorstel.

De voorzitter gaat over tot stemming over agendapunt 13, de vermindering van het geplaatst kapitaal door intrekking van aandelen. De secretaris opent de stemming over agendapunt 13.

De secretaris constateert dat 99,96% voor het voorstel heeft gestemd en 0,04% tegen, zodat het is aangenomen. De voorzitter constateert dat de vergadering heeft besloten tot kapitaalvermindering conform het voorstel van de Raad van Bestuur.

De voorzitter gaat over tot stemming over agendapunt 14., de wijziging van de statuten.

De secretaris constateert dat 100% voor het voorstel heeft gestemd, zodat het is aangenomen. De voorzitter stelt vast dat de vergadering de statutenwijziging heeft goedgekeurd.

15. Rondvraag

De heer Koster vraagt of de verduurzaming van de vitaminefabriek in China te maken heeft met hogere eisen in China dan in West-Europa, of dat er achterstallig onderhoud was en dat dit door nieuwe wetgeving noodzakelijk geworden is.

De heer Sijbesma antwoordt dat op heel veel terreinen de eisen in China nog iets lager liggen dan in West-Europa, maar dat deze eisen op een aantal terreinen gelijk of hoger zijn dan die in West-Europa, en dat China een inhaalslag maakt. De heer Sijbesma geeft aan dat er een aantal verbeteringen in de fabriek zijn aangebracht die te maken hebben met een overgang van kolen naar gas, ook vanwege milieuredenen, en dat om die reden een aantal investeringen zijn gedaan in die fabriek.

De heer Spanjer vraagt waarom in de afdeling '*What still went wrong in 2017*' in het jaarverslag de locatie Sisseln in Zwitserland zo vaak wordt genoemd, en of deze locatie toe is aan renovatie. De heer Sijbesma antwoordt dat Sisseln één van de paradedepaardjes van DSM is. Het is een grote locatie maar er is geen reden tot zorg.

De heer Spanjer vraagt of de laatste 500 miljoen euro van de verkoop van Patheon al op de bankrekening is gestort. De heer Sijbesma reageert bevestigend dat dit bedrag al is ontvangen.

Mevrouw Van Haastrecht vraagt of DSM samen met de Wageningen Universiteit kan nadenken over een andere teelt van gewassen buiten de kassen zodat de aarde weer water kan opnemen en de waterstand in Nederland goed gereguleerd kan worden. Mevrouw Van Haastrecht vraagt zich voorts af wat zij in de toekomst wat betreft diversiteit van andere levende wezens dan de mens moet verwachten. Ze geeft aan dat alleen wat ten nutte blijkt te zijn van de steeds groter wordende wereldbevolking op dit moment van belang schijnt te zijn. Mevrouw Van Haastrecht vraagt daarnaast of DSM beleid heeft dat, dan wel er bewust aan meewerkt dat, er in hedendaagse producten minder vitamines zitten dan in producten veertig tot vijftig jaar geleden, gemeten op basis van het kookboek van het damestijdschrift Margriet. Mevrouw Van Haastrecht vraagt tot slot naar het belang van algen voor DSM.

De heer Sijbesma reageert dat we in Nederland door klimaatverandering verwachten een steeds grotere hoeveelheid neerslag te krijgen, zeker in korte periodes, en dat het een ongelooflijk kostbare zaak zal zijn om het opnemend vermogen van riolen of zelfs delen van onze grond daarmee parallel te laten lopen. Het beeld op dit moment in Nederland is dat we daar af en toe overlast van zullen hebben. Er zijn programma's opgezet en er is zelfs iemand voor aangesteld die een deltaplan voor Nederland moet maken tegen wateroverlast, de zogenaamde *climate adaptation*-aanpak, maar uiteindelijk is de beste oplossing om dit te proberen te voorkomen. DSM is niet betrokken bij het efficiënter maken van landbouwgronden, want DSM zit niet in de agro-foodketen. DSM werkt wel samen met Syngenta om bestaande gewasbeschermingsmiddelen biologisch te maken.

De heer Sijbesma merkt op dat biodiversiteit inderdaad belangrijk is voor de toekomst van de aarde. De heer Sijbesma antwoordt ook dat mensen in de Westerse wereld gemiddeld te weinig vitamines binnen krijgen omdat ze te weinig groenten en fruit eten en dat deze daarom via supplementen en andere producten aangevuld moeten worden. Hij benadrukt dat DSM die vitaminesupplementen kan leveren. Verder merkt hij op dat in de verschillende gewassen of de verschillende toepassingen niet minder vitamines zitten dan vroeger, maar dat mensen anders zijn gaan eten dan vroeger. Tot slot benadrukt de heer Sijbesma het belang en de potentie van algen. Hij geeft aan dat DSM al een aantal oliën uit algen haalt, bijvoorbeeld voor Infant Formula en ook voor visvoer.

16. Sluiting

Wanneer er geen verdere vragen meer zijn, gaat de voorzitter over tot sluiting van de vergadering om 17:05 uur. Hij sluit af met een aantal huishoudelijke mededelingen, waaronder de mededeling dat de algemene vergadering van 2019 op woensdag 8 mei zal worden gehouden.